

PROVOZOVÁNÍ ZAŘÍZENÍ UVEDENÝCH NA TRH A JEJICH ZMĚNY

Klíčová slova: bezpečné výrobky, bezpečnost práce a provozu, ES prohlášení o shodě, odpovědnost za výrobek, posuzování shody, povinnosti výrobců, strojní zařízení, uvádění na trh, změny na výrobcích

Abstrakt: V současné době se stále častěji setkáváme s dotazy týkajícími se výrobků uvedených na trh podle platné legislativy. Není to jen výklad pojmů jako je „výrobek“, „zařízení“, „certifikace“, „akreditace“, „notifikovaná osoba“ apod., které širší technické veřejnosti nejsou vždy zřejmé, ale obtíže způsobuje i celková orientace v právních předpisech, které se týkají problematiky úpravy provozovaného zařízení, kompletace jeho jednotlivých částí ze součástí (výrobků) nebo používání náhradních dílů.

Příspěvek vypovídá o správném postupu při provádění změn na výrobcích (pásových dopravnících) z pohledu legislativy České republiky a Evropské unie.

Operating the equipment put on the market and its changes

Abstract: At present we are more often meeting with questions about the products put on the market under current legislation. It's not just the interpretation of terms such as 'product', 'device, equipment, 'certification', 'accreditation', 'notified body' and so that for the wider technical public is not always obvious. There are some difficulties caused by the overall orientation in the legislation concerning treatment of operated equipment, assembling the individual parts of components (products), or using spare parts.

This contribution shows the correct procedure for making changes to the products (conveyor belts) in terms of legislation and the Czech Republic and EU.

¹⁾ Ing. Dušan Havel, JUDr. Ing. Ladislav Svoboda, Ing. František Ševčík, Český báňský úřad, Kozí 4, 110 01 Praha 1 – Staré Město, Česká republika. Tel.: +420 221 775 311, Fax: +420 221 775 363, e-mail Dusan.Havel@cbusbs.cz, Ladislav.Svoboda@cbusbs.cz, Frantisek.Sevcik@cbusbs.cz

1. Bezpečné výrobky

V současné době, třináct let od vydání zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 22/1997 Sb.“), se stále častěji setkáváme s dotazy týkajícími se výrobků uvedených na trh podle platné legislativy.

Není to jen výklad pojmů jako je „výrobek“, „zařízení“, „certifikace“, „akreditace“, „notifikovaná osoba“ apod., které širší technické veřejnosti nejsou vždy zřejmé, ale obtíže způsobuje i celková orientace v právních předpisech, které se týkají problematiky úpravy provozovaného zařízení, kompletace jeho jednotlivých částí ze součástí (výrobků) (např. když se organizace rozhodne z jednotlivých komponentů sestavit zařízení podle svého projektu), nebo používání náhradních dílů (např. když organizace hodlá provést na provozovaném zařízení nezbytnou změnu), či nákupu zařízení „z druhé ruky“. K většímu pochopení nepřispívá ani neustálá obměna předpisů a jejich narůstající množství.

Pro zajištění ochrany spotřebitele má klíčový význam bezpečnost výrobků, které jsou uváděny na trh a následně nabízeny a prodávány spotřebitelům. K objasnění postupu si musíme nejprve připomenout právní předpis, který je základním předpisem z hlediska odpovědnosti za bezpečný výrobek ve vztahu k spotřebiteli. Jde o zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 102/2001 Sb.“). Podle tohoto předpisu *„výrobkem pro účely tohoto zákona je jakákoliv movitá věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k nabídce spotřebiteli nebo lze očekávat, že bude užívána spotřebiteli, pokud tato věc je dodávána v rámci podnikatelské činnosti úplatně nebo bezúplatně, a to jako věc nová nebo použitá či upravená“*²⁾ (obdobně je výrobek definován v § 2 písm. a) zákona č. 22/1997 Sb., cit.: *„jakákoliv věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k uvedení na trh jako nová nebo použitá“*). Naopak se zákon č. 102/2001 Sb. nevztahuje na použité výrobky prodávané jako starožitnosti nebo na výrobky, které musí být před použitím opraveny nebo upraveny, a prodávající to kupujícímu prokazatelně sdělil.³⁾

Za bezpečný je podle výše uvedeného zákona považován takový výrobek⁴⁾, který za běžných nebo rozumně předvídatelných podmínek užití nepředstavuje po dobu stanovené nebo obvyklé použitelnosti žádné nebezpečí nebo jehož užití představuje vzhledem k bezpečnosti a zdraví osob pouze minimální nebezpečí při správném užívání výrobku, přičemž se sledují zejména

- a) vlastnosti výrobku, jeho životnost, složení, způsob balení, návod na jeho montáž a uvedení do provozu, způsob užívání včetně vymezení prostředí

²⁾ § 2 odst. 1 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků), ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 2 odst. 2 zákona č. 102/2001 Sb.

⁴⁾ § 3 odst. 1 zákona č. 102/2001 Sb.

- užití, způsob označení, návod na údržbu a likvidaci a další údaje a informace poskytnuté výrobcem; návod musí být v českém jazyce,
- b) vliv na další výrobky, jestliže lze důvodně předpokládat jeho užívání s dalším výrobkem,
 - c) způsob předvádění výrobků,
 - d) rizika pro spotřebitele, kteří mohou být ohroženi při užití výrobku, zejména děti a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace.

Obecně lze říci, že za bezpečný se považuje výrobek splňující požadavky zvláštního právního předpisu, který přejímá právo Evropského společenství, jímž se stanoví požadavky na bezpečnost výrobku nebo na omezení rizik, která jsou s výrobkem při jeho užívání spojena. Jestliže však takovýto právní předpis stanoví pouze některá hlediska bezpečnosti, ostatní hlediska se posuzují podle zákona č. 102/2001 Sb.⁵⁾ Pokud takový předpis neexistuje, považuje se výrobek za bezpečný, je-li ve shodě s právním předpisem členského státu Evropské unie, na jehož území je uveden na trh, pokud tento předpis zaručuje minimálně ochranu rovnocennou s požadavky na bezpečný výrobek uvedenými výše.

Nebezpečným výrobkem je každý výrobek, který požadavkům na bezpečný výrobek podle zákona č. 102/2001 Sb. nevyhovuje⁶⁾.

2. Odpovědnost za výrobek

A nyní, když už víme, co se považuje za bezpečný výrobek, je třeba zmínit, kdo a podle jakých předpisů za bezpečnost výrobku odpovídá. Odpovědnost nese výrobce (popř. jeho zplnomocněný zástupce, není-li výrobce sám v EU usazen), dále dovozce výrobku ze zemí mimo EU a distributor výrobku⁷⁾.

Význam pojmu „výrobce“ vychází z ustanovení § 5 zákona č. 102/2001 Sb. (Povinnosti osob při zajišťování bezpečnosti výrobku uváděného na trh a do oběhu), v němž je uvedeno, cit.: *„Výrobcem se pro účely tohoto zákona rozumí osoba, která vyrobila konečný výrobek, jakož i každá další osoba, která jako výrobce uvede na výrobku svou obchodní firmu, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak, nebo osoba, která výrobek upraví.“* Za výrobce se pro účely zákona č. 102/2001 Sb. považuje též zplnomocněný zástupce výrobce, jestliže sám výrobce není v EU usazen, a dále dovozce, pokud ani výrobce, ani jeho zplnomocněný zástupce není v některé ze zemí EU usazen. Výrobce (a dovozce v případě dovozu ze zemí mimo EU⁸⁾), je povinen uvádět na trh pouze bezpečné výrobky.

Distributorem je každá osoba, která v dodavatelském řetězci provádí následnou obchodní činnost po uvedení výrobku na trh, jakož i každá další osoba v dodavatelském řetězci, a to za předpokladu, že její činnost nemá vliv na vlastnosti týkající se bezpečnosti výrobku. Výrobce a distributor (a v případě dovozu ze zemí

⁵⁾ § 3 odst. 2 zákona č. 102/2001 Sb.

⁶⁾ § 3 odst. 7 zákona č. 102/2001 Sb.

⁷⁾ § 5 odst. 3 a 4 zákona č. 102/2001 Sb.

⁸⁾ § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 102/2001 Sb., a § 2 písm. e) zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

mimo EU dovozce) nesmí uvádět na trh⁹⁾ výrobky, o nichž na základě svých informací a odborných znalostí ví nebo může předpokládat, že požadavkům na bezpečnost výrobků neodpovídají.

Výrobce a distributor mají oznamovací povinnost vůči příslušnému orgánu dozoru¹⁰⁾, zjistí-li, že výrobek, který uvedli na trh, je nebezpečný; v takovém případě jsou povinni s ním spolupracovat na opatřeních k odstranění nebo omezení rizika. Jde-li o výrobky, které svými vlastnostmi sice splňují požadavky bezpečnosti, ale určitý způsob užívání může bezpečnost spotřebitele ohrozit, jsou povinni na toto nebezpečí upozornit v průvodní dokumentaci. Současně jsou povinni přesně označit části výrobků, které mohou vyvolat nebezpečí, a popsat způsob jejich užívání. Za porušení uvedených povinností jim může být uložena pokuta až 50 mil. Kč.

3. Úprava výrobků

Letným seznámením se zákonem č. 102/2001 Sb. jsme si sice ujasnili některé pojmy, jako výrobce, bezpečný výrobek a povinnosti při jeho uvádění na trh nebo do oběhu, nicméně i nadále zůstávají nejasnosti ohledně kompletace výrobků či jejich úpravy (změny). Víme sice, že výrobcem se stává i osoba, která výrobek upraví, ale co všechno lze za úpravu považovat? Z praxe jsou známy případy, kdy zařízení (výrobek) představuje obrovský komplex. Jak posoudit případ výměny některé z jeho nepatrných částí, např. stykače nebo jisticího prvku? Nabývá snad provozovatel pouhou výměnou jakékoli části takového komplexu (například stykače nebo jisticího prvku) postavení výrobce a přejímá veškerou odpovědnost za takový komplex?

Abychom se přiblížili řešení problému s dodatečnou úpravou výrobků, popř. s kompletací jednotlivých částí zařízení, je třeba nahlédnout též do zákona č. 22/1997 Sb., na který zákon č. 102/2001 Sb. rovněž ve svých požadavcích odkazuje, a na jehož základě byla vydána řada nařízení vlády.

Obecně lze říci, že zákon č. 22/1997 Sb., se zaměřuje na tzv. „stanovené výrobky“, tj. výrobky, které jsou z hlediska míry ohrožení zdraví nebo bezpečnosti osob, majetku nebo životního prostředí (anebo z hlediska jiného veřejného zájmu) chápány jako rizikovější.

⁹⁾ Podle § 2 písm. b) zákona č. 22/1997 Sb. se za uvedení výrobku na trh považuje okamžik, kdy je výrobek na trhu Evropského společenství poprvé úplatně nebo bezúplatně předán nebo nabídnut k předání za účelem distribuce nebo používání nebo kdy jsou k němu poprvé převedena vlastnická práva, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Za uvedené na trh se považují i výrobky vyrobené nebo dovezené pro provozní potřeby při vlastním podnikání výrobců nebo dovozců a výrobky poskytnuté k opakovanému použití, je-li u nich před opakovaným použitím posuzována shoda s právními předpisy, pokud to stanoví nařízení vlády. Je-li to nezbytné, vláda nařízením blíže vymezí pojem uvedení na trh pro výrobky, na které se tento technický předpis vztahuje.

¹⁰⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 102/2001 Sb.

4. Povinnosti stanovené výrobcům zákonem č. 22/1997 Sb.¹¹⁾

Zákon č. 22/1997 Sb. ukládá výrobcům ve vztahu ke stanoveným výrobkům zejména tyto povinnosti:

- a) zajistit, aby stanovené výrobky při uvádění na trh nebo do provozu splňovaly vlastnosti specifikované v příslušném nařízení vlády, popřípadě v jiných technických předpisech,
- b) zajistit posouzení shody výrobku postupem, který je stanoven v příslušném nařízení vlády,
- c) vystavit ES prohlášení o shodě nebo jiný dokument, jehož náležitosti jsou stanoveny v nařízeních vlády, a archivovat je spolu s dokumenty stanovenými v těchto nařízeních po dobu 10 let od ukončení výroby, dovozu nebo od uvedení výrobku na trh, pokud některé nařízení vlády nestanoví dobu jinou,
- d) v případech stanovených nařízením vlády opatřit výrobky označením CE.

Uvedené povinnosti výrobců a dovozců může plnit i zplnomocněný zástupce. Pokud tyto osoby předmětné činnosti neplní, je povinna zajistit jejich plnění osoba, která jako poslední uvádí stanovený výrobek na trh – distributor.

5. Postupy posuzování shody podle zákona č. 22/1997 Sb.:

V ustanovení § 12 odst. 3 uvedeného zákona je specifikováno celkem 9 konkrétních postupů předepsaných pro posuzování shody stanovených výrobků.

Nejčastějšími postupy jsou:

- a) posuzování shody výrobcem (výjimečně zplnomocněným zástupcem) nebo dovozcem,
- b) posuzování shody autorizovanou osobou (AO) nebo notifikovanou osobou (NO),
- c) posuzování shody akreditovanou osobou, tj. oprávněným certifikačním orgánem certifikujícím výrobky (COV).

Na základě zákona č. 22/1997 Sb. bylo v České republice vydáno 36 nařízení vlády, mimo jiné vymezujících, co je stanovený výrobek. Z nich pro náš účel můžeme považovat za jedno z nejdůležitějších nařízení vlády č. 176/2008 Sb., o technických požadavcích na strojní zařízení.¹²⁾ Podle tohoto právního předpisu jsou stanovenými výrobky:¹³⁾

- a) strojní zařízení,
- b) vyměnitelná přídatná zařízení,
- c) bezpečnostní součásti,
- d) příslušenství pro zdvihání,
- e) řetězy, lana a popruhy,
- f) odnímatelná mechanická převodová zařízení,

¹¹⁾ Mann J: Posuzování shody a certifikace strojních zařízení jako významné aspekty bezpečnosti práce a provozu, str. 70 (Sborník přednášek a referátů z IV. konference „Strojní zařízení používaná při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem, jejich bezpečnost a nové trendy“).

¹²⁾ Tímto nařízením vlády bylo s účinností od 29. prosince 2009 zrušeno původně platné nařízení vlády č. 24/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na strojní zařízení.

¹³⁾ § 1 odst. 1 nařízení vlády 176/2008 Sb., o technických požadavcích na strojní zařízení.

g) neúplná strojní zařízení.

6. Změny na výrobku

Je nepochybné, že změnám na výrobcích se v praxi lze jen stěží vyhnout a že jsou běžnou součástí provozního života. Již jsme uvedli, co je myšleno pojmem „výrobce“ a „výrobek“, jak probíhá posuzování shody a jaké jsou základní povinnosti fyzických a právnických osob zúčastněných na uvedení výrobku na trh či do provozu.

Abychom zcela pochopili, co je vlastně možno považovat za změnu na výrobku, uvedeme si praktické příklady. Jak již bylo zmíněno, nejlépe se celá problematika vysvětluje na nařízení vlády č. 176/2008 Sb., které stanovuje technické požadavky na strojní zařízení. Součástí takového strojního zařízení je běžně i elektrické zařízení, ať už jako pohon (elektromotory), nebo v podobě ovládacích nebo řídicích systémů, osvětlení apod. Je nezbytné zdůraznit, že budou probrány situace, kdy jsou změny prováděny pro uživatele, který dále nehodlá předmětný výrobek uvádět na trh.

Abychom si vymezili hranice mezi uvedením výrobku na trh a změnou na výrobku, uvedeme si klasický případ v podobě pásového dopravníku. Řekněme, čistě hypoteticky, že se organizace rozhodne nainstalovat v provozu pásový dopravník a za tím účelem se rozhodne nakoupit konstrukci tohoto strojního zařízení u jedné renomované firmy s vizí, že zbytek (pohon v podobě elektromotoru - či elektromotorů a převodovky) si udělají odborníci potencionálního provozovatele (anebo dodavatele) z důvodu jakýchkoliv výhod (ekonomických, provozních) sami. Kdo takto smontuje jednotlivé části finálního výrobku z tzv. neúplných strojních zařízení,¹⁴⁾ stává se nepochybně i výrobcem tohoto zařízení se všemi povinnostmi, které právní předpisy výrobci ukládají. Především musí splnit řadu požadavků nařízení vlády č. 176/2008 Sb., které jsou uvedeny v jeho příloze č. 1. Jmenujme z důvodu objasnění problematiky alespoň některé požadavky, např.

- a) zásady zajišťování bezpečnosti,
- b) materiály a výrobky,
- c) osvětlení,
- d) konstrukce strojního zařízení z hlediska manipulace,
- e) ergonomie,
- f) stanoviště obsluhy,
- g) ovládací systémy a ovládací zařízení,
- h) spouštění a zastavování,
- i) ochrana před mechanickým nebezpečím (rizika způsobená pohybujícími se částmi, riziko ztráty stability, riziko destrukce během provozu, rizika způsobená padajícími nebo vymrštěnými předměty, zvláštní požadavky na ochranné kryty, rizika způsobená povrchy, hranami a rohy atd.).

Na organizaci, která takto sestavila zařízení (výrobek), se vztahují tytéž povinnosti vyplývající ze zákona č. 22/1997 Sb. a jednotlivých nařízení vlády, jako na výrobce kompletního zařízení. To znamená, že organizace, která zařízení smontovala, vydá na zařízení jako celek ES prohlášení o shodě podle části A přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 176/2008 Sb.

¹⁴⁾ Podle § 2 písm. g) nařízení vlády č. 176/2008 Sb. je neúplným strojním zařízením soubor, který sám o sobě nemůže plnit určitou funkci. Neúplné strojní zařízení je určeno pouze k zabudování do jiného strojního zařízení nebo do jiného neúplného strojního zařízení nebo ke smontování s nimi, čímž se vytvoří strojní zařízení, na něž se vztahuje toto nařízení; poháněcí systém je neúplným strojním zařízením.

Stejně požadavky je nutné splnit i v případě, když na výrobku (strojním zařízení) provede organizace rekonstrukci, modernizaci nebo generální opravu.

Od této chvíle budeme předpokládat, že se jedná o výrobek, u kterého výrobce stroje jako celku již v době jeho uvedení na trh vydal na toto strojní zařízení jako celek ES prohlášení o shodě podle části A přílohy č. 2 nařízení vlády č. 176/2008 Sb. (dříve podle části A přílohy č. 3 k nařízení vlády č. 24/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Pokud byla u stroje vyžadována povinná certifikace¹⁵⁾, vydal výrobce na tento stroj jako celek ES prohlášení o shodě na základě předmětných certifikátů vydaných akreditovanými nebo autorizovanými osobami pro jednotlivé části a součásti, ze kterých je stroj složen. Výrobce stroje označil stroj jako celek značkou CE a vydal k němu Návod k použití. V návodu k použití stroje jako celku, popřípadě v jeho ES prohlášení o shodě upravil (nebo neupravil) způsob provádění změn, popřípadě provádění těchto změn zakázal.

Nyní si vysvětlíme pojem „dílčí změny na výrobku“. Vezměme případ, kdy uživatel vymění jen elektromotor, přičemž můžeme zůstat u příkladu s pásovým dopravníkem. Je nutné si připomenout, že elektromotor sám o sobě není tzv. „neúplným strojním zařízením“, tím je např. poháněcí systém¹⁶⁾. Motor je však „stanoveným výrobkem“ „schopným sám o sobě plnit určitou funkci“, a protože jde o elektromotor na nízké napětí, vztahuje se na něj příslušné nařízení vlády¹⁷⁾. K výměně elektromotoru lze tedy přistoupit bez obav, je-li nově nasazený elektromotor řádně jištěn, odpovídá-li svými parametry motoru původnímu (otáčky, odpovídající výkon atd.) a je-li provedena úprava v provozní (projektové) dokumentaci, pokud ji výměna motoru vyžaduje. Zvláštní opatření si nevyžaduje ani případná mechanická úprava (vyvrtání nových děr pro usazení elektromotoru), ovšem jen za předpokladu, že nenaruší konstrukci pásového dopravníku. Obdobně lze postupovat i při použití alternativního pásového potahu nebo například při výměně převodovky. Ani v tomto případě se nejedná o neúplné strojní zařízení. Musí být samozřejmě dodrženy rozměry a bezpečnostní parametry výrobku (v tomto případě např. bezpečnostní třída).

Uvedené zásady platí za předpokladu, že uživatel hodlá nahradit opotřeбенé části zařízení za typově buď stejné, nebo sice odlišné, ale stejných nebo příznivějších technických parametrů. Pochopitelně při těchto úpravách musí být dodrženy všechny zákony a předpisy. Samozřejmým předpokladem je použití takových náhradních dílů, které jsou „bezpečným výrobkem“. Takže v případě, že jde o stanovený výrobek, má organizace k dispozici například ES prohlášení o shodě (nebo prohlášení o shodě podle dřívější právní úpravy) či jiný doklad odpovídající době zakoupení dílu. Pokud se o stanovený výrobek nejedná, jde o výrobek ve smyslu zákona č. 102/2001 Sb. U tohoto výrobku (komponentu, zařízení) je žádoucí, aby uživatel vlastnil například prohlášení o kvalitě a bezpečnosti tohoto výrobku. Přitom komponent smí být použit jen v rozsahu určeného použití.

Nyní pro srovnání uveďme případ, kdy uživatel (provozovatel) výrobku již uvedeného na trh provede na takovém výrobku změnu například tím, že změní typ poháněcího systému (kompletního pohonu), tedy v tomto případě již nepochybně neúplného strojního zařízení. Otázka zní, jaký vztah má provozovatel k původnímu

¹⁵⁾ například § 5 nařízení vlády č. 176/2008 Sb.

¹⁶⁾ § 2 písm. g) nařízení vlády č. 176/2008 Sb.

¹⁷⁾ Nařízení vlády č. 17/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na elektrická zařízení nízkého napětí.

výrobci kdysi (na časovém období nezáleží) již jednou vyrobeného strojního zařízení jako celku. K tomu je nutno uvést tyto údaje¹⁸⁾:

1. Pokud provozovatel stroje sám provede jakoukoliv změnu, například v tomto případě změnu poháněcího systému za jiný, tzn. změnu, kterou původní dokumentace nepředpokládá, popř. neumožňuje, a to bez vědomí a souhlasu výrobce stroje jako celku, přebírá za provedenou změnu odpovědnost a musí vydat doklad¹⁹⁾, jímž bezpečnost provedené změny garantuje.
2. Pokud takovou změnu mimo průvodní dokumentaci na základě zadání v obchodní smlouvě provedla třetí osoba (opravce), vykonala tím službu, o které musí vydat doklad, jímž garantuje bezpečnost provedené změny. V důsledku provedené změny se totiž ES prohlášení o shodě vydané výrobcem stroje jako celku již nevztahuje na změněný poháněcí systém. Ten, kdo změnu provedl, nemůže vydat ES prohlášení o shodě na provedenou změnu, neboť provedl pouze službu a nevyrobil ani nevedl poprvé nový výrobek do provozu, ani na trh, jak předpokládá zákon č. 22/1997 Sb.
3. Dále musí ten, kdo změnu poháněcího systému neuvažovanou v průvodní dokumentaci provedl, zapracovat do dokumentace rozhodné skutečnosti této změny týkající se bezpečnosti práce a provozu (například změnu usazení převodové skříně či elektromotoru, změnu jeho typu, změnu fyzikálních vlastností, změnu řezného orgánu stroje apod.), a to buď do původního návodu k použití původního výrobce stroje jako celku formou jeho dodatku, nebo vydat nový návod k použití, který však musí být odlišen od původního tak, aby nemohlo dojít k jejich záměně.
4. V praxi to znamená, že uvedený postup garantuje, že původně používaný bezpečný stroj jako celek se po provedení předmětné změny nestal nebezpečným.
5. Pokud provozovatel zadá opravu stroje opravci, musí ho zavázat smluvně tak, aby nebyla snížena bezpečnost opravovaného zařízení ve smyslu zákona č. 102/2001 Sb.

Zmíněné modelové případy jsou klasickou situací, která se běžně v provozu vyskytuje. Jak už bylo uvedeno, strojní zařízení bylo vybráno, poněvadž lze poměrně jednoduše popsat hranici, kdy se provozovatel stává výrobcem (např. sestavením pasové linky z dílčích komponent) a kdy „jen“ realizátorem změny provedené na výrobku již na trh uvedeném. Zákon č. 102/2001 Sb. je jedním z nejužívanějších právních předpisů a z pohledu požadavků na výrobky jedním z nejpřísnějších. Obdobně lze postupovat v případě použití právních předpisů vydaných na základě zákona č. 22/1997 Sb., které se týkají elektrických zařízení. Jde o

1. Nařízení vlády č. 17/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na elektrická zařízení nízkého napětí (pozn.: *pro některá elektrická zařízení v rozsahu jmenovitých napětí od 50 V do 1000 V pro střídavý proud a jmenovitých napětí od 75 V do 1500 V pro stejnosměrný proud*).
2. Nařízení vlády č. 18/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na výrobky z hlediska jejich elektromagnetické kompatibility.
3. Nařízení vlády č. 23/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na zařízení a ochranné systémy určené pro použití v prostředí s nebezpečím

¹⁸⁾ Páleník J., Analýza zpracovaná pro Český báňský úřad: INFORMACE I. ODBORU K SYSTÉMU ZKRÁPĚNÍ S NOŽOVÝMI DRŽÁKY TYPU K35W 90 NEBO K35W 170, 30. ledna 2010.

¹⁹⁾ Prohlášení o zabudování podle § 6 odst. 1 písm. c) nařízení vlády č. 176/2008 Sb.

výbuchu (ATEX); toto nařízení vlády nahradilo původní právní úpravu – Nařízení vlády č. 176/1997 Sb.

Pro rozbor situací, kdy jsou prováděny změny na elektrickém zařízení, je užitečné uvést příklad stanoveného výrobku podle nařízení vlády č. 23/2003 Sb. Specifikou tohoto, z pohledu ověření bezpečnosti výrobku, velmi přísného nařízení vlády je povinnost certifikace většiny elektrických zařízení notifikovanou osobou²⁰⁾. Notifikovaná osoba ověřuje a zkouší, zda vzorek výrobku reprezentující uvažovanou výrobu splňuje příslušná ustanovení tohoto nařízení, většinou včetně osazení veškerými prvky uvnitř nevýbušného závěru (ochranného systému). Z toho plyne, že jakákoliv změna na výrobku může nepříznivě ovlivnit nebo dokonce způsobit neplatnost certifikátu, vydaného k předmětnému stanovenému výrobku. Proto je nezbytné v případě jakéhokoliv i zdánlivě nepodstatného zásahu do nevýbušného závěru vyžádat si alespoň stanovisko notifikované osoby, která výrobek „zkoušela“.

6. Základní (doporučená) pravidla pro provádění změn na zařízeních

Na základě uvedených poznatků a informací je možné vyvodit tato základní (doporučená) pravidla pro provádění změn na zařízeních:

1. Nejefektivnější se jeví zakoupit zařízení jako celek bez nutnosti dodatečných zásahů, popřípadě změn nebo kompletace finálního zařízení z jednotlivých komponent či neúplných strojních zařízení (kupujícímu odpadá nezbytnost zajistit posouzení shody, převzetí odpovědnosti, vícepráce apod.).
2. Bránit se zásahu do výrobku v záruční době bez souhlasu výrobce (hrozí pozbytí práv vyplývajících ze záruky na výrobek – pro některé výrobce může jít o dobrý důvod ke zřeknutí se garancí).
3. Je-li přesto nezbytné provést změnu, přičemž zařízení je certifikováno, ověřit, zda nejde o změnu, která po zásahu způsobí neplatnost certifikace – tj. nejde již o výrobek identický s tím, který byl certifikován. V takovém případě je nutné zajistit alespoň stanovisko autorizované nebo akreditované osoby, která certifikát vydala. Je přitom nutné ověřit výsledky provedených změn z hlediska účinků na zaměstnance, pracoviště a jeho okolí, bezpečnostní systémy apod. a provedené úpravy zaznamenat do průvodní dokumentace.
4. Ověřit, zda se na výrobek nevztahují jiná práva (např. patent, průmyslový vzor nebo ochranná známka).
5. Zvláště obezřetně je nutné přistupovat ke změnám na výrobku, které negativně ovlivní základní statické nebo dynamické parametry strojního zařízení, jako je zvýšení nebo snížení rychlosti, užitečného zatížení, zrychlení nebo zpoždění, zásah do brzdícího zařízení, nahrazení původního brzdícího zařízení brzdícím zařízením jiného typu nebo změna v řídicím nebo bezpečnostním (zabezpečovacím) obvodu.

²⁰⁾ Nařízení vlády č. 23/2003 Sb. se nevztahuje jen na elektrická zařízení.